

4. Analytická část

4.1. Nemocensky pojištěné osoby

Základním ukazatelem, ke kterému se vztahují údaje o pracovní neschopnosti, je ukazatel průměrného počtu nemocensky pojištěných osob.

Průměrný počet nemocensky pojištěných osob – ukazatel udává průměrný počet osob, které jsou povinně či dobrovolně nemocensky pojištěné podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Zahrnuje všechny osoby, které byly alespoň po jeden den vykazovaného období nemocensky pojištěné. Do průměrného počtu nemocensky pojištěných nejsou započtení vojáci z povolání a příslušníci Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Celní správy ČR, Vězeňské služby ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace.

V případě více překrývajících se pojistných vztahů pojištěnce v rámci jednoho zaměstnavatele a jedné mzdové účtárny se započítává pojištěnec pouze jedenkrát. V ostatních případech je pojištěnec započítáván tolikrát, kolik má pracovní právních pojistných vztahů.

Způsob výpočtu:

$$\text{Průměrný počet nemocensky pojištěných osob} = \frac{\text{počet dní nemocenského pojištění jednotlivých pojištěných osob ve vykazovaném období}}{\text{počet kalendářních dní ve vykazovaném období}}$$

Průměrný počet nemocensky pojištěných za 1. pol. 2019 činil celkem 4 736,9 tis. osob, z čehož 50,4 % tvořili muži a 49,6 % ženy. Oproti 1. pol. 2018 (4 710,8 tis. osob) průměrný počet pojištěnců vzrostl o 0,6 %, tj. o 26,1 tis. osob. Počty nemocensky pojištěných podle pohlaví se k sobě již od roku 2016 neustále přibližují. Nemocensky pojištěných mužů přibýlo z 2 381,4 tis. v 1. pol. 2018 na 2 386,5 tis. (tj. o 0,2 %) v 1. pol. 2019. Meziroční nárůst průměrného počtu nemocensky pojištěných žen byl vyšší než u mužů, a to z 2 329,4 tis. v 1. pol. 2018 na 2 350,4 tis. osob v 1. pol. 2019 (tj. o 0,9 %).

S tím jak v České republice v posledních letech roste počet zaměstnanců, roste od 1. pol. 2015 i průměrný počet nemocensky pojištěných. Od té doby vzrostl sledovaný ukazatel o 6 % (266 tis.) na 4 737 tis. v 1. pol. 2019, přičemž tento nárůst je rychlejší u žen.

Průměrný počet dobrovolně nemocensky pojištěných osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) v 1. pol. 2019 činil 92,6 tis. osob, z tohoto počtu bylo 59 % mužů a 41 % žen. Podíl nemocensky pojištěných OSVČ na celkovém počtu osob samostatně výdělečně činných na hlavní činnost dosáhl necelých 16 %. Meziročně počet dobrovolně nemocensky pojištěných mírně vzrostl o 2,8 %, stále však nedosahuje hodnot z období před deseti lety, kdy v 1. pol. 2008 bylo pojištěno 200 tis. OSVČ.

Z regionálního pohledu je dlouhodobě nejvyšší průměrný počet nemocensky pojištěných v hlavním městě Praze, v 1. pol. 2019 jich bylo 1 274 tis. (27 % republikové hodnoty). Zásadní roli zde sehrává skutečnost, že data v krajském třídění jsou zpracována podle sídla zaměstnavatele, resp. jeho mzdové účtárny a není výjimkou, aby firma se sídlem v Praze působila v jiných regionech či dokonce celorepublikově. Druhé a třetí místo obsadily Jihomoravský kraj s 505 tis. pojištěnců (11% podíl) a Moravskoslezský kraj s 476 tis. pojištěnců (10% podíl). Středočeský kraj, jakožto nejlidnatější kraj ČR, se umístil až na čtvrté příčce s 451 tis. pojištěnci (9,5 %). Jedním z faktorů, který toto ovlivňuje, je bezesporu dojíždka Středočechů za zaměstnáním do Prahy.

Třetina nemocensky pojištěných osob (1 562 tis.) pracovala v 1. pol. 2019 **ve velkých firmách s 500 a více zaměstnanci**, obdobně jako 1 500 tis. (32 %) pojištěných, kteří pracovali **ve firmách do 50 zaměstnanců**. Nejnižší podíl mezi nemocensky pojištěnými představují **OSVČ** (2 %, 93 tis.), kteří jsou pojištěni dobrovolně.

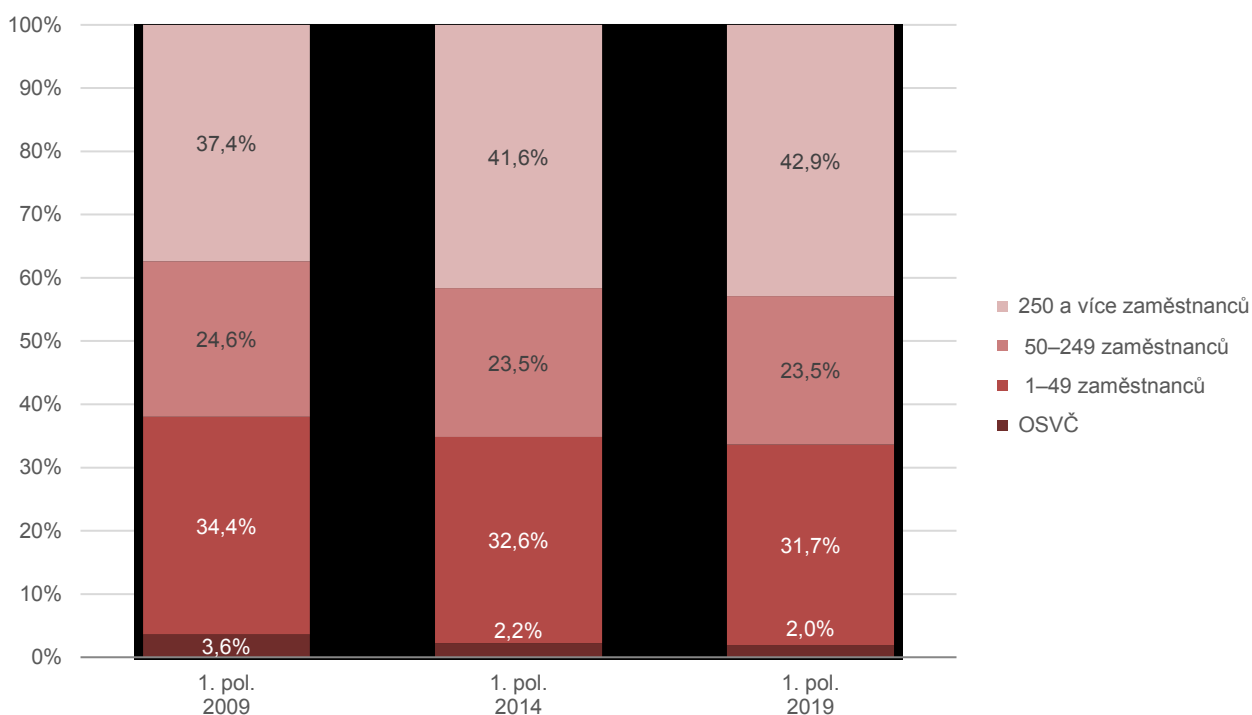

Tab. 1.1: Nemocensky pojištěné osoby v 1. pol. 2008 – 1. pol. 2019

Rok	Průměrný počet nemocensky pojištěných osob (v tis.)								
	Celkem	podle pohlaví		Celkem zaměstnanci	podle pohlaví		Celkem OSVČ	podle pohlaví	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
1. pol. 2008	4 573,4	2 423,8	2 149,6	4 372,8	2 288,8	2 083,9	200,6	135,0	65,7
1. pol. 2009	4 328,2	2 268,5	2 059,8	4 171,8	2 165,6	2 006,3	156,4	102,9	53,5
1. pol. 2010	4 233,7	2 191,0	2 042,7	4 072,5	2 088,1	1 984,3	161,2	102,9	58,3
1. pol. 2011	4 181,1	2 143,5	2 037,6	4 038,0	2 052,3	1 985,8	143,1	91,3	51,8
1. pol. 2012	4 459,0	2 269,1	2 189,9	4 344,5	2 196,1	2 148,4	114,5	73,1	41,5
1. pol. 2013	4 415,4	2 248,2	2 167,3	4 311,3	2 182,4	2 128,9	104,1	65,8	38,3
1. pol. 2014	4 413,5	2 247,8	2 165,7	4 314,2	2 185,7	2 128,6	99,3	62,1	37,2
1. pol. 2015	4 471,4	2 280,3	2 191,1	4 382,9	2 230,2	2 152,6	88,5	50,0	38,4
1. pol. 2016	4 539,5	2 312,2	2 227,3	4 451,0	2 262,7	2 188,3	88,6	49,5	39,0
1. pol. 2017	4 632,1	2 351,8	2 280,3	4 544,0	2 298,4	2 245,6	88,1	53,4	34,7
1. pol. 2018	4 710,8	2 381,4	2 329,4	4 620,7	2 327,6	2 293,1	90,1	53,8	36,3
1. pol. 2019	4 736,9	2 386,5	2 350,4	4 644,3	2 332,0	2 312,3	92,6	54,5	38,1

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce zastoupenými **odvětvími**, co do počtu nemocensky pojištěných, jsou Zpracovatelský průmysl a Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel, což kopíruje strukturu české ekonomiky. Tato dvě odvětví dohromady zaměstnávají 39 % všech nemocensky pojištěných osob.

Graf 1.1: Struktura nemocensky pojištěných osob podle velikosti podniku v 1. pol. 2009, 2014, 2019

Zdroj: ČSÚ

Průměrný počet nemocensky pojištěných mladistvých – ukazatel udává průměrný počet nemocensky pojištěných osob mladších 18 let (viz § 350 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů).

Způsob výpočtu:

Průměrný počet nemocensky pojištěných mladistvých = počet dní nemocenského pojištění jednotlivých pojištěných mladistvých ve vykazovaném období / počet kalendářních dní ve vykazovaném období.

V 1. pol. 2019 bylo evidováno 6,2 tis. nemocensky pojištěných **mladistvých**, tedy osob mladších 18 let. Na celkovém počtu pojištěnců se podíleli 0,13 %. Počet mladistvých (tj. nemocensky pojištěných osob do 18 let) na celkovém počtu nemocensky pojištěných za pět let vzrostl téměř na dvojnásobek, z 3,2 tis. osob v 1. pol. 2014 na 6,2 tis. osob v 1. pol. 2019.

